

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Deres referanse

Vår referanse
15/00059-3/EOL

Dato
30.04.2015

Datatilsynets høringsuttalelse - Forslag til endringer i forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning - Kunnskapsdepartementet

Vi viser til Kunnskapsdepartementets høringsbrev- og notat av 21. januar 2015 med forslag til endringer i forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning.

Vi støtter departementets forslag med hensyn til håndtering av skikkethetsvurderinger etter at det er tatt en beslutning om at skikkethetsvurdering skal gjennomføres. Våre merknader er knyttet til de delene av høringsnotatet som omhandler hvordan skikkethetsvurderinger oppstår, og særlig avsnittet om tvilmeldinger.

En skikkethetsvurdering er en prosess som har til hensikt å bringe på det rene om en person har de faglige og personlige egenskapene som skal til for å kunne utføre et bestemt arbeide. For at en slik prosess skal iverksettes er det et vilkår om at det skal foreligge «*begrunnet tvil om en student er skikket*», jf. forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning § 2 andre ledd.

I følge høringsnotatet skal tvil om en students skikkethet meldes skriftlig til institusjonsansvarlig. Det er ingen begrensning i hvem som kan levere slik tvilmelding, og i prinsippet kan derfor hvem som helst gjøre det.

Slik ordningen er beskrevet har den flere likhetstrekk med varslingstjenester som iverksettes av virksomheter for å få opplysninger om kritikkverdige forhold knyttet til virksomheten, herunder lovovertridelser og mulige straffbare handlinger. Datatilsynet har noen bemerkninger til hva Kunnskapsdepartementet bør være oppmerksom på når det legges opp til å ta i bruk denne type varslingstjeneste.

Personopplysninger som vil bli behandlet

Definisjonen av personopplysning er svært vid, og omfatter enhver opplysning og vurdering som kan knyttes til en enkeltperson. Det er vanskelig på forhånd å vite hvilke personopplysninger som vil bli behandlet, men konteksten her tilsier at universitetene og høyskolene må ta høyde for at de vil motta sensitive opplysninger om mulige straffbare forhold knyttet til en eller flere konkrete personer.

Behandlingen av personopplysninger vil kunne omfatte mer enn bare de opplysninger som måtte fremkomme av selve varselet – altså informasjon som varsleren gir. Også oppfølgingen og undersøkelsene av varselet vil gjerne innebære behandlingen av personopplysninger. Det kan dreie seg om innhenting av nye opplysninger eller bruk av opplysninger man er i besittelse av fra før. Det kan også være tale om utlevering av opplysninger.

Datatilsynet vil understreke at grunnkravene i personopplysningsloven § 11 må være oppfylt for enhver behandling som blir foretatt. Behandlingsansvarlig må i alle saker som måtte innskille gjennom varslingstjenesten sørge for at behandlingen av personopplysninger er i overensstemmelse med grunnkravene.

Formålsbestemthet

Et helt sentralt personvernprinsipp er at den som innhenter personopplysninger har uttrykt et klart formål med bruken, og at opplysningene ikke brukes til andre formål. Dette handler om forutsigbarhet. Dette prinsippet kommer til uttrykk i personopplysningsloven § 11 første ledd bokstav b hvor det fastslås at den behandlingsansvarlige skal sørge for at personopplysningene som behandles bare nyttes til uttrykkelig angitte formål som er saklig begrunnet i den behandlingsansvarliges virksomhet.

Slik vi har forstått formålet med å etablere en varslingstjeneste ved universiteter og høyskoler er det å legge til rette for at opplysninger om kritikkverdige forhold knyttet til studenters personlige egenskaper skal kunne innrapporteres på en forsvarlig måte. Formålet er videre å sikre en forsvarlig og rask oppfølging av varsler med sikte på å avklare de faktiske forhold og treffe de nødvendige tiltak.

Vi bemerker at personopplysningsloven § 11 første ledd bokstav c representerer et absolutt forbud mot å gjenbruke personopplysninger til nye formål som er uforenlige med det opprinnelige formålet, med mindre den registrerte samtykker til den nye bruken.

Bestemmelsen begrenser hva personopplysninger som er samlet inn og behandlet i forbindelse med varslingssaker kan brukes til. Bestemmelsen er også relevant med tanke på nærmere undersøkelser av det varslede forhold. Slike undersøkelser kan innebære bruk av personopplysninger som universitetet/høyskolen er i besittelse av fra før. Dersom bruken av disse opplysningene i forbindelse med undersøkelsene er *uforenlig* med det opprinnelige formålet med opplysningene, kan behandling bare skje på bakgrunn av samtykke fra dem/den opplysningene gjelder. Bestemmelsen er tolket av Høyesterett i en dom publisert i Rt. 2013 side 143.

Informasjonsplikt

En grunnleggende tankegang i personvernregelverket er at den som det behandles opplysninger om skal få informasjon om at dette skjer. Dette er viktig for at den enkelte skal kunne ivareta sine interesser, herunder sine rettigheter etter personopplysningsloven.

For oss ser det ut som at den innrapporterte studentenes rett til informasjon og innsyn er godt ivaretatt fra det tidspunkt det besluttes å gjøre en skikkethetsvurdering. Det går imidlertid ikke frem hvilken informasjon studenten får om at det er kommet inn en tvilmelding om

vedkommende, og hvilken informasjon som blir gitt dersom beslutningen blir å ikke gå videre med en skikkethetsvurdering.

Vi støtter Kunnskapsdepartementets forslag om å innta informasjon om skikkethetsvurdering i tilbudet om studieplass. Her bør her gis informasjon om varslingstjenesten som sådan, formålet med tjenesten, hvordan den i hovedtrekk fungerer og hvordan varsler og innrapportert student vil bli fulgt opp.

Generell og god forhåndsinformasjon vil være med på å skape forutberegnelighet for studentene med hensyn til en mulig behandling av opplysninger om dem. Dette har også betydning for formålsbegrensningen i personopplysningsloven § 11 første ledd bokstav c, jf. det som er sagt over om bruk av personopplysninger til undersøkelser i en varslingssak.

Utover dette vil «den registrerte» ha krav på særskilt informasjon i samsvar med personopplysningsloven § 19 og § 20. «Den registrerte» vil være den det faktisk behandles opplysninger om. Dette vil typisk være varsleren og den/dem som mistenkes for å ha opptrådt rettstridig/klanderverdig, men vil også gjelde alle andre det behandles opplysninger om.

Om de mest sentrale personene – varsleren og den varselet gjelder – vil Datatilsynet særlig bemerke:

Varsleren må få informasjon om behandlingen av opplysninger om ham/henne. Særlig viktig vil det være å informere om hvordan universitetet/høyskolen vil beskytte varslersens konfidensialitet, herunder om det kan være aktuelt å utlevere informasjon om varsleren i særskilte tilfeller, for eksempel til politiet eller i forbindelse med rettslig prosess. I tilfeller hvor universitetet/høyskolen vurderer å utlevere opplysninger om varsleren, må varsleren så langt mulig få informasjon om dette og gis mulighet for uttalelse først. Varsleren bør også få informasjon om oppfølgingen og utfallet av varslingssaken.

Den varselet gjelder må som utgangspunkt gis informasjon så tidlig som mulig etter at varsel er mottatt og mistanken er etablert. Det må som et minimum gis informasjon om mistanken og grunnlaget for denne, hvem som ansvarlig for behandlingen, hvem som vil kunne få tilgang på opplysningene under sakens gang, samt informasjon om retten til å kreve innsyn etter personopplysningsloven § 18 og retten til å kreve retting og/eller sletting etter § 27 og § 28.

Innsynsrett

Dersom den mistenkte eller andre ber om innsyn etter personopplysningsloven § 18 har vedkommende i utgangspunktet rett til å få innsyn i alle opplysninger om han/henne som behandles i anledning varslingssaken. Det skal imidlertid – som den store hovedregel – ikke gis innsyn i opplysninger om varslersens identitet eller opplysninger som kan avsløre identiteten. Universitetet/høyskolen har et særlig ansvar for å verne varsleren. Unntak kan tenkes i tilfeller hvor varsleren beviselig har fremsatt falske anklager med viten og vilje.

Datatilsynet understreker at selv om innsyn i varslersens identitet ikke skal gis etter personopplysningslovens bestemmelser, utelukker ikke dette at innsyn vil kunne gis i andre

sammenhenger, for eksempel hvis det blir politietterforskning eller rettslig prosess. Retten til innsyn vil i så fall måtte vurderes etter rettspleielovene.

Informasjonssikkerhet

Dersom en slik varslingskanal skal være tilgjengelig via universiteter og høyskolars websider må det forutsettes at kanalen vil ha tilfredsstillende informasjonssikkerhet slik at hensynet til konfidensialitet ivaretas. Det er viktig at kommunikasjonen skjer gjennom en sikker og kryptert kanal, og at løsningen for øvrig etableres med god informasjonssikkerhet.

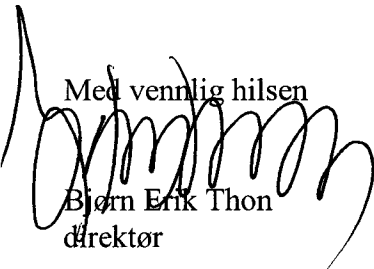
Databehandler

Dersom det blir aktuelt å undersøke det varslede forholdet ved hjelp av eksterne parter, vil denne parten anses som en databehandler – altså en som behandler personopplysninger på vegne av den behandlingsansvarlige. Det er i så fall nødvendig med en databehandleravtale.

Vår høringsuttalelse kort oppsummert

- Den innrapporterte studentenes rettigheter ser ut til å være godt ivaretatt fra det tidspunkt det besluttes å gjøre en skikkethetsvurdering. Det går imidlertid ikke frem hvilke rettigheter vedkommende har fra en tvilsmelding kommer inn og til det blir besluttet hvorvidt det skal gjennomføres en skikkethetsvurdering.
- Formålet med opplysningene som innhentes i forbindelse med varslingstjenesten må uttrykkes klart og tydelig. Rutiner for videre håndtering av opplysningene må være i tråd med formålet.
- De registrertes rett til informasjon og innsyn må sikres i alle ledd av prosessen.
- Kanalen hvor tvilsmeldingene skal kommuniseres må sikres med krypteringsløsning.

Med vennlig hilsen

Bjørn Erik Thon
direktør

Eirin Oda Lauvset
seniorrådgiver

Kopi: Kommunal- og moderniseringsdepartementet
v/Statsforvaltningsavdelingen
Postboks 8112 Dep, 0032 OSLO